

Landskap: SKÅNE *Upptecknat av:* William Richter
Härad: Albo *Adress:*
Socken: Fågeltofta *Berättat av:* Elna Bosson, Fågeltofta
Uppteckningsår: 1928 *Född år* *i*

Uppteckningen rör

Seder vid Brydegille	1
Husförhör	2
Kransagille	3
Häruppsättning	4
Klädsel om påsk	5
Klädedräkten	6-8

Acc.nr.
Elna Bosson
Fågeltofta.
Albo hd. Skåne.

1940

Upptecknat av William Richter
Juli 1928.

1

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1940

Den som aldrig varit med i den brydestugan i det laget förr skulle "över bjälken". De lyfte (löfte, huttade) henne över bjälken första gången hon var med. De hade på sig grova linnekjolar och fullärmade tröjor av verken och vådmal. Lintygsärmarna voro långa och vida med stickade veck uppe vid axeln. - Karlarna stodo ute på brydestugebacken och "krossade", vi fruntimmer sutto inne i stugan och "skavade". Nå'n gammal kvinna "torkade" hören. De kunde vara 10 - 12 par, som hjälptes åt vid det tillfället. Då vi slutat bryta, klädde vi om oss, och så var det gille. I brydestugan hade vi förtärt ost, smör och bröd- bakt av hemmalet, sammalet mjöl- torrmat, fårkött och rullepölsa. På själva gillet fingo vi dessutom bruna bönor, någon gång lutfisk och potatis, stundom stek. Sen dansade vi på logen till 1 - 2 på natten: polka, kadrilloch vals och ibland ringlekar ss. "väva vadmal".

1940

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2 2

Jag kommer ihåg, då jag tjänade i Brösarp vid Torparebron. Där skulle vara husförhör, och vi fingo bud om att vi skulle infinna oss. Vi höllo just på att "skätta" och tyckte inte det var var roligt att gå dit, men vi voro ju tvungna. Vi "lässte" på oss så mycket hör vi kunde, och då vi kommo dit riste vi av oss detta, vi hade ju inte ömsat kläder. Men då vi gjorde detta sluppo vi gå in på husförhöret, och det voro vi glada för.

Acc. nr.

1940

Upptecknat av William Richter

Elna Bosson

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Juli 1928.

Fågeltofta sn.

Albo hd. SKÅNE.

Som barn tittade jag på ett "kransagille", men jag har aldrig varit med om något, så jag minns inte riktigt, hur det gick till. Det var i Sjöhusa skog i Eljaröds socken. De hade en hög stång som de klätt med löv och sådant. Där var de som var ridandes och längst fram rædo förridare. Andra åkte. De hade mycket annat för sig, men jag var så liten då, så jag kommer inte ihåg allt.

Acc.nr

1940

Upptecknat av William Richter

Elna Bosson

Fågeltofta sn.

Albo hd. Skåne.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Juli 1928.

Förr skulle vi som barn ha håret uppsatt i en "kass" i nacken. Vi skulle också ha knutit schaletten i nacken, och min mor knöt deh på det viset, då jag skulle fram till byn. Men då jag kom ett stycke därifrån, löste jag upp dem, för jag tyckte det var förargligt att ha den så.

Då vi "läste fram oss", voro vi fem stycken, som voro klädda likadant. Vi knöto liksom en handros över hjässan med breda band neråt ryggen. De fästes på en "lock", som var större upptill och gick ner som en spets åt ryggen.

Alla äldre hade "Hornklut". De hade en krans (höra - eller klutakrans) av flätat lin till hornklutarna, om det skulle vara riktigt. Ett vitt band varvflätat i hörakransen och knöts i nacken och på detta fästes sedan kluten. "Hornen" gjordes blanka och fina med en "gniesten". En del stärkte dem med potatismjöl.

På böndagarna skulle fruntimren vara svartklädda, ha vita förkläden med breda skoningar på (sommiga hade hålsöm på skoning-

1940

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

5-5

arna) och så klut.

Om påsk skulle de ha grön kjortel, kallad skört, vita förkläden och klut. Så skulle även den vara klädd, som skulle bära barnet till dopet. Barnet var svept i en lång linda och hade på huvudet först en liten hatt och utanpå denna en mössa med sidenband och bandrosor på.

"Gumorstöj" var en klänning, lintyg och förkläde. Somliga lade en tredaler under svepningen på barnet, då det skulle till dopet. Det skulle föra lycka och tur med sig och skydda mot onda makter. - Gudmören skulle mycket noga läsa efter, vad prästen sade, annars kunde barnet lära sig läsa.

1940

Acc.nr.

Elna Bosson

Fågelftofta.

Albo hd. Skåne.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Upptecknat av William Richter

Juli 1928.

Förr hade vi fruntimmer "rynkesärkar" med tre vådor på "nerdel-
len", som rynkats vid midjan och fastsatts vid "opplöden". Då vi
höstade gingo vi "barsärkade" och hade ett två-tre alnar långt
bickat eller vävt band med duskar i båda ändar runtom livet.

Manfolken hade "hossor" med "svicklar", vilka gjordes med spe-
tor, som maskorna vredos över. De voro vita och gingo uppom knäna.
På fötterna hade de läderskor eller stävlar. Skorna voro låga.
Kortbyxorna voro blå eller svarta av vadmal eller kläde och knäpptes
vid knäna. "Selarna liksom hossebanden" voro "brickade" och hade många
färger: rött, gult, blått och vitt. Banden knötos omkring knäna,
så att duskorna fingo hänga på yttersidorna. -Västen knäpptes ända
upp till halsen. Tröjorna voro av skinn eller sammet eller vadmal.
De nådde bara till midjan och knäpptes framtill med gula knappar,
som sutto i en eller två rader. På sidorna funnos fickor. Krage fanns
både på rock och väst.

Karlarna hade mössor , hopsydda av många lappar och med en knapp framtill och stora hornskärmar. Sedan började de på att använda hattar med höga kullar.

För c:a 60 år sedan då jag var 19 - 20 år, hade de krinoliner. Somma sydde dem i grå domestik med rotting i tre, fyra rader med ringarna smala närmast midjan och mycket vidlyftiga nedtill. Utanpå detta hade de en eller två kjolar, som knäpptes fast i livet med häktor.. Kjölarna kallades även "knäppor". De knäpptes framtill ett litet stycke (förr i sidan). Vadmalskjölarna veckades ihop, då de använts, ett snöre bands omkring, så att ej vecken skulle gå ut, och så gömdes de till nästa gång.

Tröjorna voro "svansatröjor" av vadmal med liksom en snibb framtill och i ryggen liksom ett par små "stutor" eller "svansar". Över de fullärmade tröjorna voro fästade "gramaner", litser. Vid axlarna voro ärmarna vidlyftiga med veck lagda mot varandra, vid handlederna däremot voro de smala och sutto åt något.

Silkebröstdukar i olika färger användes, likaså höga kragar som voro hårt strukna.

I knapphålen hade man ben- eller silverknappar med stenar i. Omkring halsen hade man pärlkransar av glaspärlor, och de köptes på Kiviks marknad.

Då jag var liten, såg jag ibland "skinnklockor". Det var en svart skinnkjol med en röd list av kläde eller vadmal nertill. Upptill var fastsytt ett liv av linne, som skulle hålla uppe den ganska tunga "klockan".

Till skinnklockan hade de tröjor med skört och fållor baktill och kring halsen och på ärmarna var det liksom en spets. (gul eller röd)